

REZUMAT

Am pus această temă sub semnul unui titlu pe care îl consider semnificativ pentru transformările lumii contemporane înglobate în ceea ce se numește mondializare și globalizare a fluxurilor economice, comerciale, financiare, informaționale, umane prin care comunitățile umane se leagă între ele. Ele nasc o temă de reflexie căreia gândirea europeană i-a consacrat întotdeauna atenție: care este soarta omului, a insului uman și a comunității de apartenență în raporturile cu natura dar și cele cu el însuși sau mai corect cu ele însele. Ceea ce filosofia greacă antică desemna ca fiind identitatea personală și de grup uman în raport cu Altul a devenit astăzi problema identificării, a stabilirii a ceea ce este fiecare dintre noi și a ceea ce suntem ca grup uman.

Am considerat că în procesele de identificare hotărâtoare sunt determinatele culturale pentru că în ele se sintetizează modul de a gândi al oamenilor, capacitatea de creație specifică, îmbinarea particulară pe care o dau răspunsurilor la problemele mari, aceleași și totdeauna pentru toate ființele umane: hrană, locuință, îmbrăcăminte, educație și înmulțire. Încercând să le soluționeze, marile comunități își structurează identitatea, oferă materializarea capacităților de creație într-o formulă încărcată de simboluri, norme și valori care le umplu comportamentele.

Numai că în felul în care răspunsul eternelor probleme ale umanității se exprimă în capacitatea unor grupuri sociale de a fi mai performante decât altele, mai inovative și mai determinate în a-și promova identitatea colectivă. Sursa acestui capital o dă capacitatea unei comunități de a-și pune problemele pe care le are, de a căuta soluții eficiente, de a se mobiliza pentru a le împlini adică de a se organiza și conduce. Acest rol este asumat de politică în modul în care o comunitate își structurează conduitele colective la nivelul adânc al vieții (prin cultură, morală sau

religie) sau la nivel instituțional prin stat și instituțiile sale, prin aportul elitelor pe care le structurează.

Politica devine tocmai acest mod de structurare generală a organizării și conducerii unei societăți, care, în dependență de felul de a fi se angajează într-o anumită viață politică. Am consacrat lucrarea „Repere în științele politice” tocmai acelor componente ale vieții sociale care intervin în organizarea și conducerea politică, precizând faptul că nu putem vorbi de o adevărată identitate colectivă în lipsa conștientizării ei în scenariile doctrinare pentru care o societate este chemată să se manifeste. Lucrarea „Doctrină politică” s-a dorit o privire asupra principalelor opțiuni, fără îndoială fundamentate filosofic, sociologic, economic, religios, moral, pe care le pot împărtăși grupurile umane mari, care nu vor fi niciodată puse sub semnul unui numitor comun, așa cum au probat în timp rezistențele societăților umane la toate formele de totalitarism.

Am considerat că valorile, normele și instituțiile politice dobândesc de-a lungul secolelor o anumită autonomie pentru că își asociază în exercitarea raporturilor de putere instituțiile juridice. De aici ideea de a urmări, într-o sociologie a politicii, în curs de apariție felul în care societățile concrete „umplu” cu spiritualitatea lor și cu comportamentele lor aceste cadre instituționale și doctrinare, fiind cuprinse în procese de socializare, de însușire și manifestare a unei anumite culturi politice. În acest punct al construcției teoretice am propus o discuție despre bolile politicii, despre patologia prin care o bogată istorie a pus-o în relief.

O anumită experiență de viață m-a convins să răspunsurile oamenilor la eternele lor probleme nu sunt singulare, chiar dacă sunt originale. Există o anumită apropiere între răspunsurile culturale și politice pe care diversele popoare și nații le oferă schimbului. În fond, cultura universală este tocmai expresia întâlnirilor culturale ale omenirii, a recunoașterii reciproce a viabilității soluțiilor găsite de diverse popoare și națiuni. Cu lucrarea „Relații internaționale” am încercat să pun în evidență o evoluție a raporturilor internaționale spre lumea contemporană, un proces istoric care a dus cu necesitate la actualele tendințe globalizante stimulate de epoca modernă.

Dar, trebuie să constatăm, în același timp, că popoarele și națiunile, din diverse motive, între care cele geografice și culturale, au valori și norme de viață mai apropiate. Este neîndoielnic faptul că Europa este făuritoarea unei culturi distincte față de cele asiatice sau africane, iar acest fapt se traduce într-o unitate spirituală a Europei.

Ea este dată de o anumită structurare a unor valori cum le numea D. D. Roșca – Adevărul, Binele, Dreptatea și Frumosul – într-o adevărată alchimie în care ponderarea lor se face în mod specific de la un popor european la altul. Este o constelație de valori născută în cultura Greciei și Romei, din Antichitate, peste care s-a grefat creștinismul, cel care a înlocuit păgânismul printr-o valorizare a sentimentului cultivat de iubire pentru om. Autoprocentrismul culturii europene va trece prin faze de maturizare argumentativă ajungând în zilele noastre să cultive respectul pentru viață, pentru persoana umană și drepturile ei la împlinire, convingerea că poate reda politicii sensul ei primar, de organizare și conducere a societății în vederea realizării binelui comun.

S-au consacrat numeroase scrieri efortului de a descifra și pune în lumină trăsăturile definitorii ale spiritualității europene dar am încercat în lucrarea „Reflexii despre Europa unită” să aduc probele de viață ale popoarelor europene care le-au pus în legătură reciprocă în istorie: drumurile, rețelele de pelerinaj, cruciadele, universitățile, organizarea bisericească, circulația cărții și a oamenilor transhumanți, limba latină, amenințările comune la care au fost obligate să reacționeze printr-o împărtășire reciprocă de experiențe de viață de aici ideea că actuala construcție europeană instituțională este un proces firesc de organizare și conducere a Europei, susținut de o cetățenie europeană, de o monedă unică, de crearea unui spațiu al democrației, securității, prosperității exprimat de politicile UE. Ea este chemată să joace, în lumea de astăzi, un rol geopolitic particular într-o tectonică a marilor scenarii care se „joacă” scena internațională. În lucrarea „Geopolitica în actualitate” am pus în relief tocmai acele șanse ale relațiilor internaționale de a se construi pe valorile modernității europene. În numele lor am scris lucrarea „Negocieri în viața social – politică” pornind de la ideea că războiul nu mai este o soluție la problemele care apar în relațiile internaționale, că aceasta

decurge din aurocentrismul și raționalitatea pe care oamenii trebuie să le pună în lucru prin negociere, ca tip de relație social – politică ce trebuie să se instaureze între oameni.

Rămân deschise o serie de teme de reflecție care să completeze acest tablou ideatic: construcția unei hermeneutici a politicii care să degaje sensurile valorilor ei, punerea în lucru a schemei teoretice generale de interpretare a politicii într-un studiu comparat al modurilor în care să se înfăptuiască concret, raportarea naturii și funcțiilor politicii la un sens al istoriei pe care să-l interpreteze o anumită filozofie.